



Til Utvalget for Statens Kunstnerstipend
Norsk Kulturråd
post@kulturrad.no

Oslo, 1. februar 2016

INNSPILL TIL MULIGE ENDRINGER I ORGANISERINGEN AV STATENS KUNSTNERSTIPEND

Norske Kunsthåndverkere (NK) er en nasjonal kompetanseorganisasjon for profesjonelle kunsthåndverkere. NK arbeider for å styrke kunsthåndverkeres virke og synliggjøre kunsthåndverk av høy kvalitet nasjonalt og internasjonalt. Organisasjonen er inndelt i syv regioner med 830 medlemmer, med hovedkontor i Oslo. NK mottar statlig driftstilskudd og forvalter statlige stipend- og vederlagsordninger. NK produserer også utstillinger, seminarer og workshops og utgir tidsskriftet Kunsthåndverk.

I. BAKGRUNN

Norske Kunsthåndverkere viser til møtet i Kulturrådet 15. januar med Utvalget for Statens kunstnerstipend vedrørende organiseringen av Statens kunstnerstipend. Vi viser også til innholdet Kulturdepartementets brev til av 28.10.15, med redegjøring for hvilke områder en søker å utrede, samt formålet med dette.

På møtet 15.1.16 hadde NK et muntlig framlegg om saken. Vi vedlegger dette, i tillegg til en ytterligere utdyping her.

For øvrig stiller NK seg fullt bak innspillet til Kunstnernettverket og viser til dette.

II. NORSKE KUNSTHÅNDVERKERES VURDERING AV NÅVÆRENDE ORDNING

Å ta til orde for å utvikle ordningen er positivt. Hvorfor utviklingen skal finne sted, kommer også tydelig fram i de fire punktene som departementet lister opp i brev til Utvalget nevnt som formål under punktene.

- 1. Utvalgets mandat og ansvar.** Formål: Avbyråkratisere og forenkle forvaltning og tildelingsprosessen, samt sikre prinsippet om armlengdes avstand
- 2. Oppnevningsprosedyrer – stipendkomiteene.** Formål: Profesjonalisere arbeidet med søknadsbehandling
- 3. Stipendkomitestructur.** Formål: Tilpasse struktur i lys av dagens kunstnerpraksis og forenkle søknadsprosess.
- 4. Stipendstrukturen.** Formål: Treffe kunstnergruppens behov og forenkle søknads- og tildelingsprosesser

Formålene er gode, og spørsmålet vi i Norske Kunsthåndverkere stiller oss er om hvor mange av formålene som allerede er innfridd innenfor dagens ordning. Vi mener det er mange.

Som det framkom i vårt innlegg 15. januar, er organisasjonen vår i store trekk godt fornøyd med nåværende ordning. Rutinene for stipendsøkerbehandlingen i NK er opparbeidet gjennom mange år. Stipendsøkervurderingen foregår i et avlukket rom, både bokstavelig og i overført betydning, i forhold til NKs daglige virke.



Vi vil i det følgende gjøre rede for hvilken prosedyre som følges i NKs stipendbehandlingsarbeid, og vi vil også peke på små forbedringspunkter i gjeldende praksis. Samtidig stiller vi oss selvfølgelig til disposisjon for å bidra i evaluering og utvikling av ordningen.

Vi ønsker det beste for kunstnerne også i framtidig behandling av stipendsøknader. Det fremste punktet for oss er at vurderingen av søkeren gjøres på et best mulig faglig nivå. De som besitter faglighet, må besitte posisjonene for faglig vurdering av søkere.

For å illustrere dette kan vi vise til at NK hvert år organiserer en *stipendsøkervisning*. Denne visningen er åpen for komiteen når som helst i løpet av de seks dagene komitearbeidet pågår, og komite-medlemmene veksler flittig mellom søknadsbehandling og besøk i visningen for å kunne bygge et sterkt grunnlag for sine innstillinger.

III. ORGANISERING – OM ARBEIDET I INNSTILLINGSKOMITEEN FOR STIPENDTILDELING I NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE

A) Innstillingskomiteens oppgaver og forankring

Innstillingskomiteen velges av landsmøtet i NK, som finner sted annet hvert år. Landsmøtet består av delegater som representerer alle NKs syv regioner.

Alle NKs medlemmer og regionstyrer kan melde inn kandidater til alle verv, deriblant innstillingskomiteen, til valgkomiteen. Disse forslagene gir valgkomiteen et rikt tilfang av aktuelle kandidater fra hele landet og alle faggrupper.

Ansvarsområde, valg, krav til kompetanse, geografisk spredning og kontinuitet fremgår av NKs vedtekter § 10 Innstillingskomiteen:

«Innstillingskomiteen er ansvarlig for å innstille til statlige stipend, stipend fra Kunsthåndverkernes fond og Bildende Kunstneres Hjelpfond. Stipendene tildeles etter gjeldende kriterier. Komiteen arbeider etter en egen instruks som er vedtatt av styret i NK.

Innstillingskomiteen velges av landsmøtet. Komiteen består av seks representanter og fire varaer med følgende sammensetning:

- én representant fra keramikk med vara
- én representant fra tekstil med vara
- én representant fra metall med vara
- én representant fra glass med vara
- to representanter på fritt grunnlag med to vara

Ved sammensetningen av komiteen skal geografisk spredning tilstrebes. Én representant fra foregående års komité innstilles til en ny periode for å sikre god kontinuitet. Medlemmene av innstillingskomiteen skal ha vært yrkesaktive i minst fem år.

Innstillingskomiteen velger leder på det konstituerende møtet.»

Denne valgprosessen er godt forankret og kjent i miljøet, siden innstillingsprosessen foregår i NKs valgkomité som åpent inviterer til kandidatforslag og valgene foregår på landsmøtene.

Sammensetningen av komiteen har også endret seg over tid, basert på behov og endringer i kunstnerpraksisene. Disse endringene har skjedd gjennom diskusjoner og vedtak på landsmøtet.



B) Stipendkomiteens arbeid

Komiteen konstituerer seg før jul året før stipendbehandlingen, og melder inn eventuelle habilitetssaker. I januar møtes komiteen til seks dagers felles stipendbehandling. Ved første møte behandles habilitetssaker etter habilitetsloven. Man gjennomgår forskrift for statens kunstnerstipend og relevante bestemmelser i forvaltningsloven og planlegger det videre arbeidet i tråd med NKs instruks for innstillingskomiteen (se vedlegg 2). Instruksene inneholder bl.a. følgende krav til behandlingen:

«Komiteen kan arbeide faggruppevis i den innledende fasen av stipendbehandlingen. De søknadene som gruppen vurderer som aktuelle for bevilgning, skal presenteres for den samlede komiteen og vurderes i plenum før felles innstilling finner sted. Det anbefales at alle søknader som ikke lar seg plassere i en enkelt faggruppe vurderes i fellesskap.»

Kunsthåndverkfeltet består av undergrupper basert på materiale, og for å kunne vurdere de enkelte kunstnerskapene i dybden er det nødvendig å ha kompetanse innenfor den aktuelle materialgruppen. Ordlyden over sørger for at komiteen kombinerer slik dybdekompetanse med breddekompetansen i en samlet komité. Årets komité (2016) understreket hvor viktig det var for dem at den fagspesifikke vurderingen ble belyst og diskutert fra flere perspektiv i plenumsvurderingen. Slik kunne man sammenlikne kandidater på tvers av faggruppene samtidig som små og sjangeroverskridende grupper ble ivaretatt i «forhandlingene».

Behandlingsmetoden veksler mellom vurdering av innsendt tekst og bilder og originalarbeider som søkerne ettersender til stipendsøkervisningen. Denne visningen er åpen for komiteen hele stipendbehandlingsuken, og komiteen veksler flittig mellom søknadsbehandling og besøk av visningen for å kunne bygge et sterkt grunnlag for innstillingene i plenumsvurderingen. Siden kunsthåndverket er en materialbasert kunstform, er teknisk utførelse og sanselig uttrykk av vesentlig betydning. Derfor er visningen slik et vesentlig arbeidsredskap for den faglige skjønnsvurderingen.

Statistikk for antall søknader og søkere til statlige stipend som komiteen har behandlet:

- 2015: 657 søknader fra 317 søkere
- 2014: 658 søknader fra 323 søkere
- 2013: 678 søknader fra 312 søkere

IV. ANDRE RELEVANTE ASPEKTER

Samordnet behandling

Kunsthåndverkernes innstillingskomité foretar en samordnet behandling av de statlige stipendene og stipend finansiert av ulike vederlags- og avgiftsordninger. Konkret behandler komiteen innstillinger til arbeidsstipend og fordypningsstipend finansiert av Visningsvederlaget, samt arbeidsstipend finansiert av kunstavgiften gjennom Bildende Kunstners Hjelpefond. Visnings-vederlaget har en klar kunstnerpolitisk begrunnelse, er hjemlet i lov og er finansiert over statsbudsjettet. Kunstavgiften har også en klar kunstnerpolitisk begrunnelse og er hjemlet i lov. Samordningen betyr at innstillingsarbeidet for disse stipendene får en like grundig og god faglig behandling som de statlige stipendene, noe som ikke hadde vært mulig om fagorganisasjonen NK skulle finansiert denne stipendbehandlingen alene. Resultatet hadde da vært at mer av fondsmidlene måtte brukes til forvaltning og færre stipendmidler til kunstnerne. Kunstnerne ville også fått en større byrde med søknadsarbeid.

Tildeling til ikke-medlemmer

NK foretok i 2014 en kartlegging av stipendtildelingene. I årene 2012-14 innstilte komiteen for kunsthåndverkerne 22,6% av de statlige stipendene til kunstnere som ikke var medlem av NK. Her må imidlertid bemerkes at mange av disse trolig allikevel er organiserte i andre forbund (normalt i Norske Billedkunstnere). Innstillingskomiteen har ikke tilgang til NKs medlemslister.



Organisasjonsgrad:

Det er umulig å angi organisasjonsgraden med eksakte tall, men vi oppfatter organisasjonsgraden i det visuelle kunstfeltet som svært høy. Det er få som ikke er medlem av enten NBK, NK eller FFF og det er også relativt utbredt å være medlem av flere kunstnerorganisasjoner.

NK er godkjent som representativ for rettighetshavergruppen kunsthåndverkere i Kopinor, jf. åndsverkloven § 38a. Det finnes ingen andre aktuelle forbund i Norge som gjør krav på denne posisjonen.

Ekstraordinære kostnader til stipendbehandling grunnet innføring av digital søknadsportal:

NK hadde i 2014 og 2015 vesentlig økte kostnader til stipendbehandling, grunnet store tekniske problemer i innføringen av den digitale søknadsportalen. Disse kostnadene var primært knyttet til økt tidsbruk: komiteen brukte i 2014 samlet hele 587 timer mot 314 timer året før. Det var også knyttet merkostnader til diett-/opphold for komiteen og møteromleie. Merkostnaden var størst i 2014 (kr 150 000 over normal kostnad), men også vesentlig i 2015 (kr 86 000). Norsk kulturråd kompenserte NK med kr 15 000 i 2014, altså kun 10 % av merkostnaden.

V. KONKLUSJON

Norske Kunsthåndverkere lever godt med nåværende ordning for stipendbehandlingen og opplever at kunstnerne også gjør det samme. Dog er vi fremdeles ikke tilfredse med brukervennligheten i den digitale søknadsportalen og de merkostnadene dette har medført.

Vi har vurdert å avvikle stipendsøkervisningen fordi den krever mye ressurser. Tilbakemeldingen fra stipendkomiteene viser imidlertid at redskapet er uvurderlig i den faglige behandlingen av søknadene, noe som i høyeste grad kommer kunstnerne til gode. Inneværende år er stipendvisningen noe forenklet, i betydningen mindre visningslokale og begrensning på størrelse for innleverte arbeider. Slike og liknende endringer bidrar til rasjonalisering uten at det går utover det faglige. Det gjelder også for innføringen av digital søknadsprosedyre. Som vi har gitt tilbakemeldinger på tidligere, representerer portalen, om enn med omfattende tekniske startvansker, et potensiale for en positiv forenkling av arbeidet som gjør det enkelte komitemedlem bedre rustet for oppgaven.

Endringer som ikke reduserer fagligheten er alltid nyttige. NK ønsker ytterligere rasjonaliseringer av dette slaget velkommen.

Til sist vil vi gjenta budskapet fra vårt muntlig innspill 15. januar: Det er avgjørende for kunsthåndverkerne som faggruppe og kunsthåndverk som fagfelt at kunsthåndverk videreføres med egne kvoter og en separat behandling av innstillinger. Dette har vært avgjørende for utviklingen av feltet og vil være like viktig i fremtiden.

Lykke til med utredningsarbeidet. Bare ta kontakt om dere ønsker ytterligere informasjon.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Sørheim
Fung. direktør

2 vedlegg



VEDLEGG 1

Norske Kunsthåndverkeres innlegg i Utvalget for statens kunstnerstipends innspillskonferanse i Kulturrådet 15. januar 2016.

ARGUMENTER TIL HØRING

Vi støtter oss helhjertet til Kunstnernetverkets argumenter om:

Maktspredning – Fordeling av stipendbehandling på ulike eksterne komiteer, oppnevnt gjennom andre kanaler enn Norsk kulturråd, slik det fungerer i dag.

Transparens – Oppnevning av komitemedlemmer gjennom synlige demokratiske prosesser, som er godt kjent og har høy legitimitet i kunsthåndverkmiljøet.

Rasjonalitet og effektivitet vha. samkjørt behandling av statens og organisasjonenes egne stipend. En separasjon vil ha store kostnader, gi vesentlig mer byråkrati og gjøre søkingen vanskeligere for kunstnerne.

Vi vil utdype betydningen av:

1) **Fagfellevurderingen** – Kunsthåndverkernes stipendkomite består av aktive kunstnere med dybdekompetanse fra kunsthåndverkets ulike faggrupper (tekstil, keramikk, metall, glass og tre) og bred kjennskap til nasjonalt og internasjonalt fagmiljø og diskurs. Kunsthåndverket er et felt i stadig utvikling, og med sin direkte forbindelse til feltet er den samlede komiteen i stand til å vurdere søknader i tråd med denne utviklingen. Stipendkomitesammensetningen følger også utviklingen i kunstfeltet og endres ved behov.

2) **Fysiske vedlegg** - Kunsthåndverket er et kunstfelt der materialitet og teknikk danner utgangspunkt for det kunstneriske resultatet. Når kunsthåndverkernes stipendkomite behandler søknader, vurderer de derfor også innsendte originalarbeider fra søkerne som viser prosessen med materiale og teknikk på en måte som bilder og ord ikke kan gjøre. Med sine trente hender og øyne har fagfellene en særskilt forutsetning for å vurdere den kunstneriske kvaliteten i dette innsende materialet. Dette mener vi det er viktig å videreføre for behandlingen av både statlige stipend og vederlagsbaserte stipend.

3) **Mangfold gjennom ivaretagelse av kunstnergrupper** – For kunsthåndverk som kunstfelt er det avgjørende å ha egne stipendkvoter og en egen stipendbehandling. Stipendene har vært og er enormt viktig for utviklingen av feltet og den posisjon det har i dag, nasjonalt og internasjonalt. Anerkjennelsen av kunsthåndverk som et eget kunstfelt og dermed innlemmelsen i den statlige kunstnerpolitikken var revolusjonerende på 70-tallet og er like viktig i dag og utgjør en betydelig del av den norske visuelle kunstarenaen.

Siden kunsthåndverkernes komite representerer ulike materialgrupper, sørger komitesammensetningen for ivaretagelse av små men viktige disipliner som ellers risikerer å bli oversett. Dersom man skulle slå sammen komiteer slik at man får en felles komite for det visuelle kunstfeltet, er sjansen stor for at enkelte disipliner faller gjennom. I så tilfelle svekkes det kunstneriske mangfoldet som de statlige stipendene har til hensikt å ivareta.



VEDLEGG 2

INSTRUKS INNSTILLINGSKOMITÉ

AVKLARING AV HABILITET

Administrasjonen sender ut forvaltningslovens regler om ugildhet i god tid før innstillingsarbeidet skal begynne. Komitemedlemmene plikter å gjøre seg kjent med denne loven, og plikter å si fra om forhold som gjør eller kan gjøre ham ugild innen angitt tidsfrist. Avgjørelse om habilitet behandles i samsvar med loven.

Medlemmer av innstillingskomiteen kan ikke søke stipend, i så tilfelle må varamedlem møte.

KONSTITUERENDE MØTE

Innstillingskomiteen skal konstituere seg selv før selve innstillingen starter, og velger sin leder. Leder bør være en person som satt i fjorårets komité.

Administrasjonen har ansvaret for at alle relevante instruks, retningslinjer, kvotefordelinger o.a. samt søknader foreligger til konstituerende møte, jf. detaljert oversikt side 3. Administrasjonen har ansvaret for at denne oversikten holdes oppdatert.

VURDERING OG INNSTILLING AV SØKNADER

Innstillingene til statlige stipend skal følge gjeldende regler som er gitt i Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Arbeidsstipend fra Kunsthåndverkernes fond innstilles etter de samme regler.

Fordypningsstipend fra Kunsthåndverkernes fond og stipend fra Bildende kunstneres hjelpefond har egne retningslinjer som skal følges.

Komiteen kan arbeide faggruppevis i den innledende fasen av stipendbehandlingen. De søknadene som gruppen vurderer som aktuelle for bevilgning, skal presenteres for den samlede komiteen og vurderes i plenum før felles innstilling finner sted.

Det anbefales at alle søknader som ikke lar seg plassere i en enkelt faggruppe vurderes i fellesskap.

For å ivareta alle faggruppene, kan komiteen be om en anslått fordeling av kvoter per faggruppe. Denne inndelingen skal imidlertid ikke være avgjørende for den endelige fordelingen av kvoter.

AD GARANTIINNTTEKT (GI)

Søkere som innehar garantiinntekt skal komme med i betraktning ved tildeling av stipender, med mindre det eksplisitt fremgår av retningslinjer at GI-mottakere ikke kan søke et stipend.

I yrkesvurderingen av garantiinntektsmottakere skal retningslinjer fra NK og informasjonsskriv fra Statens kunstnerstipend følges.

RAPPORT

Innstillingskomiteen plikter å gjøre en oppsummering av sitt arbeid og hvordan instruks og retningslinjer har fungert. Denne rapporten protokollføres samt fremlegges for styret.



FOR- OG ETTERARBEID

Komiteemedlemmene skal gjøre seg kjent med søknadsmaterialet før komiteen samles. Anbefalt tidsbruk er 10-15 timer.

Dersom det gjenstår arbeid med begrunnelser eller annet i etterkant av stipendbehandlingen, anslås inntil 10 timer til slikt etterarbeid.

INSTRUKS TIL KOMITELEDEREN

Komiteens leder oppnevnes av komiteemedlemmene i forkant av stipendbehandlingen, og har et overordnet ansvar for at komiteen utfører sitt mandat i løpet av stipendbehandlingsmøtene.

Komiteleder vil bli tilbudt innføring i komiteens mandat og retningslinjene for Statens kunstnerstipend.

Komiteleder gis fullmakt av de øvrige komiteemedlemmene til å uttale seg og ta mindre avgjørelser på komiteens vegne i forbindelse med spørsmål som oppstår i etterkant av stipendbehandlingen.

Komiteleder er, i samarbeid med komitesekretær, hovedansvarlig for at komiteen utarbeider rapport fra stipendbehandlingen.

Komiteleder ser over og kontrollerer innstillingsprotokollene før de avleveres til Utvalget for Statens Kunstnerstipend og Fondsstyret.

HONORAR

Komiteemedlemmene mottar et enkeltbeløp fastsatt av NKs styre. Beløpet oppjusteres i takt med timesatsen for juryarbeid i NK.

Vedtatt i NKs styre
11.12.2015



INNHALDSFORTEGNELSE STIPENDMAPPE

1. Forslag til tidsplan for gjennomføring av stipendbehandlingen
Telefonliste til alle involverte
Støtteskjema til bruk under prosessen

2. Kvotefordeling fra Statens kunstnerstipend
Instruks innstillingskomité
Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere
Oversikt over medlemmene i Utvalget for statens kunstnerstipend
Veiledning for stipendkomiteene fra Utvalget for statens kunstnerstipend
Kulturdepartementets utlysning av Statens stipend
NKs retningslinjer for tildeling av Visningsvederlagets fordypningsstipend
Retningslinjer for tildeling av BKH-stipend
Kvote fra BKH

3. Alfabetiske lister faggruppevis og hvilke stipend som søkes

4. Alfabetisk liste over DIVU-søkere
Veiledning om DIVU
Søknadsskjema til DIVU

5. Alfabetisk liste over 3- og 5 årskontroll av yrkesaktivitet for GI-innehavere
Informasjonsbrev om yrkesvurdering av garantiinntektsmottakere fra Statens kunstnerstipend
NKs retningslinjer for yrkesvurdering av garantiinntektsmottakere

6. Orientering sendt til alle søkere

7. Stipendtildelinger fra tidligere år

8. Forvaltningslovens regler om ugildhet § 6- §10 (LOV-1967-02-10)

9. Timelister